

Bruxelles, 11. prosinca 2020.
(OR. en)

13893/20

ENER 487
RECH 512
IND 264
CLIMA 341

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Na datum:	11. prosinca 2020.
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	13699/20
Predmet:	Zaključci Vijeća o poticanju europske suradnje u području obnovljivih izvora energije na moru i drugih obnovljivih izvora energije

Za delegacije se u Prilogu nalaze Zaključci Vijeća o poticanju europske suradnje u području obnovljivih izvora energije na moru i drugih obnovljivih izvora energije koje je Vijeće Europske unije odobrilo pisanim postupkom 11. prosinca 2020.

Zaključci Vijeća o
**poticanju europske suradnje u području obnovljivih izvora energije na moru i drugih
obnovljivih izvora energije**

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

1. PODSJEĆAJUĆI NA SLJEDEĆE:

- 1.1. Europsko vijeće u svojim zaključcima od 12. prosinca 2019. (EUCO 29/19) potvrdilo je cilj postizanja klimatski neutralne Europske unije do 2050., u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma;
- 1.2. Vijeće za promet, telekomunikacije i energetiku (energetika) u svojim Zaključcima o budućnosti energetske sustava od 25. lipnja 2019. (10592/19) utvrdilo je uvođenje obnovljivih izvora energije i njihovu integraciju u mreže te razvoj prekogranične elektroenergetske međupovezanosti kao ključne elemente budućeg energetskog sustava te je elektroenergetske mreže i čvorišta na moru prepoznalo kao jedan od prioriteta energetske infrastrukture;
- 1.3. Vijeće za promet, telekomunikacije i energetiku (energetika) u svojim Zaključcima o odgovoru na pandemiju bolesti COVID-19 u energetskom sektoru EU-a – put prema oporavku od 25. lipnja 2020. (9133/20) napomenulo je da će biti potrebna ulaganja u energetski sektor, osobito u obnovljive izvore energije, elektrifikaciju i prekogranične međupovezanosti te je istaknulo da bi se strateškim pristupom obnovljivim izvorima energije na moru mogla potaknuti ulaganja u taj sektor;
- 1.4. Uredbom (EU) 2018/1999 o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime i Direktivom (EU) 2018/2001 o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora od 11. prosinca 2018. države članice potiču se da razmotre dobrovoljno otvaranje svojih programa potpore prekograničnom sudjelovanju na temelju sporazumâ o suradnji kako bi dopunile svoje nacionalne napore;

- 1.5. u Komunikaciji Komisije COM(2018) 773 „Čist planet za sve: Europska strateška dugoročna vizija za prosperitetno, moderno, konkurentno i klimatski neutralno gospodarstvo”, a osobito njezinoj detaljnoj analizi kojom se podupire Komunikacija, utvrđuje se znatan potencijal za povećanje kapaciteta odobalnih vjetroelektrana s 240 na 450 GW do 2050. zajedno s drugim tehnologijama obnovljivih izvora energije kako bi se postigao cilj klimatske neutralnosti;
- 1.6. u Komunikaciji Komisije COM(2019) 640 „Europski zeleni plan” navodi se da će obnovljivi izvori energije imati ključnu ulogu u prelasku Europe na čistu energiju te da će povećanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora na moru biti važna mjera u tom pogledu, temeljena na regionalnoj suradnji među državama članicama; u njoj se još ističu načini na koji se može iskoristiti potencijal obnovljivih izvora energije na moru, uključujući plutajuće vjetroelektrane i solarne elektrane, energiju valova te energiju plime i oseke, a osobito s pomoću održivijeg upravljanja pomorskim prostorom Unije;
- 1.7. u Komunikaciji Komisije COM(2020) 562 o povećanju klimatskih ambicija Europe za 2030. ističe se temeljna uloga koju obnovljiva energija ima u ostvarivanju europskog zelenog plana i postizanju klimatske neutralnosti do 2050. te da će se obnovljiva energija morati upotrebljavati u većem opsegu kako bi se doprinijelo višim klimatskim ambicijama i promicalo industrijsko vodstvo Unije u području tehnologija obnovljivih izvora energije;
- 1.8. u Komunikaciji Komisije COM(2020) 299 „Energija za klimatski neutralno gospodarstvo: Strategija EU-a za integraciju energetskog sustava” prepoznaje se uloga obnovljivih izvora energije, uključujući odobalne vjetroelektrane, za povećanu elektrifikaciju te ukazuje na to da će se strategijom za energiju iz obnovljivih izvora na moru i daljnjim regulatornim i financijskim mjerama osigurati troškovno učinkovito planiranje i uvođenje energije iz obnovljivih izvora na moru te ojačati industrijsko vodstvo EU-a u području tehnologija obnovljivih izvora energije na moru;
- 1.9. u Komunikaciji Komisije COM(2020) 741 „Strategija EU-a za iskorištavanje potencijala energije iz obnovljivih izvora na moru za klimatski neutralnu budućnost” Komisija procjenjuje da će za izgradnju integriranog, zelenijeg i klimatski neutralnog energetskog sustava do 2050. biti potreban instalirani kapacitet od 300 GW energije vjetra na moru i približno 40 GW energije oceana te također ističe znatan potencijal drugih tehnologija obnovljivih izvora energije na moru koje su u različitim fazama razvoja.

- 1.10. pozivom na podnošenje prijedloga posvećenom europskom zelenom planu u okviru programa Obzor 2020. iz rujna 2020. poduprijet će se pilot-primjene energije iz obnovljivih izvora na moru i demonstracijski projekti, uključujući energiju oceana, (plutajuće) odobalne vjetroelektrane i odobalne solarne elektrane;
- 1.11. rad u pogledu regionalne suradnje u području obnovljivih izvora energije, posebno obnovljivih izvora energije na moru, i jačanja elektroenergetske mreže koji je poduzet u okviru
- Energetske suradnje zemalja na Sjevernom moru na koju se upućuje u Zajedničkoj izjavi od 6. srpnja 2020. o Energetskoj suradnji zemalja na Sjevernom moru,
 - Plana međupovezanosti baltičkog energetskog tržišta (BEMIP), na koji se upućuje u Zajedničkoj izjavi o namjeri u pogledu energije vjetra u Baltičkome moru od 30. rujna 2020.¹,
 - Skupine na visokoj razini za međupovezanost u jugozapadnoj Europi i
 - inicijative za energetske povezanost središnje i jugoistočne Europe;
- 1.12. Splitski memorandum iz lipnja 2020. kojim se utvrđuje cilj uspostave dugoročnog okvira za suradnju kako bi se unaprijedila energetska tranzicija i dekarbonizacija otoka, uz puno poštovanje posebnosti svakog otoka;
- 1.13. ovi zaključci Vijeća usredotočeni su na obnovljive izvore energije na moru i druge obnovljive izvore energije kao jednu od okosnica u široj slici dekarbonizacije, istodobno prepoznajući da su potrebni i drugi naponi za dekarbonizaciju;

¹ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/signature_version_baltic_sea_offshore_wind.pdf

2. Naglašavajući DA

- 2.1. uvođenje svih tehnologija obnovljivih izvora energije ima nezamjenjivu ulogu u postizanju energetske i klimatske ciljeve EU-a i znatno doprinosi postizanju klimatski neutralne Europske unije do 2050.;
- 2.2. obnovljivi izvori energije na moru, uključujući za dno pričvršćene i plutajuće odobalne vjetroelektrane i solarne elektrane, energija valova, morskih struja te plime i oseke, razlika gradijenata temperature i slanosti, grijanje i hlađenje morske vode, geotermalna energija, morska biomasa (alge) i potencijalna pretvorba postojećih naftnih i plinskih platformi u platforme za obnovljivu energiju mogu pomoći u iskorištavanju potencijala obnovljivih izvora energije iz svih europskih mora i oceana, koristeći se paneuropskim lancem opskrbe; dok za dno pričvršćene odobalne vjetroelektrane predstavljaju razvijenu tehnologiju za plitke vode u nekim državama članicama, plutajuće odobalne vjetroelektrane obećavajuća su nova tehnologija za uvođenje obnovljivih izvora energije u područja veće morske dubine. Sve te tehnologije doprinose stvaranju poslovnih prilika za europske industrije;
- 2.3. osim uvođenja obnovljivih izvora energije na nacionalnoj razini, pojačanom regionalnom suradnjom i prekograničnim projektima među državama članicama može se doprinijeti daljnjoj integraciji unutarnjeg energetskog tržišta i daljnjem poboljšanju uvođenja obnovljivih izvora energije na razini EU-a te poboljšanju infrastrukture za prijenos električne energije. Nadalje, ako se prevladaju izazovi i prepreke za takvu suradnju, ona ima potencijal osigurati neto koristi, posebno za države članice sudionice, i to isplativijim ostvarivanjem nacionalnih ciljeva i ciljeva Unije u pogledu obnovljive energije;
- 2.4. takva se suradnja može postići različitim oblicima dobrovoljnog prekograničnog otvaranja nacionalnih programa potpore za obnovljivu energiju, na primjer zajedničkim natječajima i zajedničkim programima potpore, među ostalim za zemlje bez izlaza na more. Prekogranični projekti mogu se olakšati novim mehanizmom Unije za financiranje obnovljivih izvora energije u skladu s odredbama Uredbe o upravljanju;

- 2.5. prekogranična suradnja, uključujući zajedničke i hibridne projekte, dobrovoljna je opcija uz uvođenje obnovljivih izvora energije na nacionalnoj razini koja je poduzeta kako bi se postigli ciljevi EU-a za 2030. u pogledu uvođenja obnovljivih izvora energije i smanjenja emisija stakleničkih plinova, kako je navedeno u nacionalnim energetske i klimatskim planovima i potrebno za revidiranu ambiciju za 2030.; planirani iznosi nacionalne potpore mogu se dodatno povećati dodjelom iz Mehanizma za oporavak i otpornost;
- 2.6. ubrzano uvođenje obnovljivih izvora energije kao i povećana ulaganja u istraživanja i inovacije te širenje lanca vrijednosti na nacionalnoj razini i u projektima regionalne suradnje mogu pomoći u stvaranju snažnog i konkurentnog europskog domaćeg tržišta za nove tehnologije obnovljivih izvora energije na moru, što bi moglo pomoći Europi da proširi i zadrži vodeći položaj na svjetskoj razini u području tih tehnologija na industrijskoj razini;
- 2.7. prekogranična suradnja u području obnovljivih izvora energije na moru može imati važnu ulogu u tim područjima; konkretno, tim projektima koje financira više država članica i projektima koji su povezani s više država članica (zajednički i hibridni projekti) mogao bi se osloboditi potencijal za opsežno uvođenje obnovljivih izvora energije i ekonomije razmjera tako što bi se smanjili troškovi sustava i prostorni zahtjevi te olakšali uključivanje obnovljivih izvora energije na moru na tržište i u mrežu kao i trgovina električnom energijom;
- 2.8. uzimajući u obzir načelo „učinkovitosti na prvom mjestu”, uvođenje obnovljivih izvora energije može imati važnu ulogu u integraciji sektora, među ostalim olakšavanjem uključivanja proizvodnje obnovljivih izvora energije u energetske sustav izravno putem elektroenergetske mreže ili doprinosom proizvodnji vodika iz obnovljivih izvora, posebno iskorištavanjem dodatnih lokacija za obnovljivu energiju na moru putem prekogranične suradnje;
- 2.9. upotreba postojećih tehnologija i razvoj inovativnih rješenja za skladištenje energije, uključujući pretvorbu električne energije iz obnovljivih izvora u vodik, može doprinijeti daljnjem uključivanju obnovljivih izvora energije na moru i drugih obnovljivih izvora energije u europski energetske sustav, među ostalim podupiranjem stabilnosti i fleksibilnosti mreže te poboljšanjem poslovnog modela za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora;

- 2.10. reforme kojima se potiču ulaganja u kapacitete za proizvodnju obnovljivih izvora energije doprinijet će gospodarskom oporavku od pandemije bolesti COVID-19 poticanjem inovacija, europskih lanaca vrijednosti, industrijskog rasta, razvoja zelenog gospodarstva i zapošljavanja diljem Unije te konkurentnosti industrija EU-a; regionalna suradnja među državama članicama bit će važan čimbenik u osiguravanju toga da te koristi imaju širok doseg;
- 2.11. europski zeleni plan i Plan za postizanje klimatskog cilja pružaju jedinstvenu priliku za integrirani pristup politikama i mjerama, uključujući uvođenje obnovljivih izvora energije na nacionalnoj razini i jaču regionalnu suradnju među državama članicama i regijama u području obnovljivih izvora energije, odgovarajući regulatorni okvir i pravila o državnim potporama, odgovarajuću financijsku potporu, industrijske aspekte i aspekte rasta, socijalnu koheziju i dimenzije zapošljavanja, kao i istraživanje i inovacije;
- 2.12. međunarodna suradnja ima sve veću ulogu u uvođenju obnovljivih izvora energije na moru i može je se olakšati, među ostalim, putem Međunarodne agencije za energiju koja pruža detaljnu analizu tehničkog potencijala i gospodarskih mogućnosti, kao i Međunarodne agencije za obnovljivu energiju i njezina okvira za suradnju u području obnovljive energije na moru koji okuplja zemlje s ciljem utvrđivanja područja za međunarodnu suradnju i bržeg preuzimanja obnovljivih izvora energije na moru;

3. S OBZIROM NA GEOGRAFSKE RAZLIKE UNUTAR UNIJE I RAZLIČITI STUPANJ TEHNOLOŠKOG RAZVOJA U PODRUČJU OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE, POTVRĐUJUĆI SLJEDEĆE ELEMENTE:

- 3.1. potrebno je dodatno smanjiti troškove uvođenja obnovljivih izvora energije, posebno na manje razvijenim tržištima i za manje razvijene tehnologije (uključujući tehnologije u području obnovljivih izvora energije na moru poput plutajućih vjetroelektrana te plutajućih fotonaponskih elektrana i odobalnih vjetroelektrana u arktičkim uvjetima) kao i potrebne povezane tehnologije;
- 3.2. istraživanje i inovacije te potpora za demonstraciju manje razvijenih tehnologija obnovljivih izvora energije u EU-u, kao i razvoj lanca opskrbe, ključni su za poboljšanje njihove konkurentnosti i sposobnosti za poticanje globalnih inovacija;

- 3.3. postizanje ravnoteže između uvođenja tehnologija obnovljivih izvora energije na moru i drugih ciljeva u pomorskom prostoru izazov je, a koncepti koji se mogu višestruko upotrebljavati za različite ciljeve i zajednička upotreba različitih tehnologija mogu doprinijeti rješavanju prostornih sporova i ostvarivanju koristi za okoliš;
- 3.4. opsežno uvođenje obnovljivih izvora energije na moru, posebno odobalnih vjetroelektrana, zahtijeva razvoj mreže na moru i na kopnu za koji je potrebna posebno visoka razina javne prihvaćenosti i političke potpore država članica, uz istodobno prepoznavanje ključnih napora operatora prijenosnih sustava u tom pogledu; osim toga, za sigurno i zaštićeno upravljanje mrežom potreban je rezervirani kapacitet za uravnoteženje sustava, npr. s pomoću rješenja orijentiranih na potražnju ili skladištenje;
- 3.5. mnoge obalne zajednice i otoci suočavaju se s izazovima u borbi protiv klimatskih promjena u pogledu njihova velikog potencijala za obnovljive izvore energije, okolišnih i socioekonomskih posebnosti kao što su morska bioraznolikost te morski i obalni turizam kao i uloge otoka u provedbi pilot-projekata za manje razvijene tehnologije obnovljivih izvora energije na moru; otoci i obalne zajednice imaju posebnu ulogu u predvođenju dekarbonizacije jer postaju laboratoriji za pilot-projekte u vezi s različitim tehnologijama obnovljivih izvora energije na moru kako bi se povećala diversifikacija obnovljivih izvora i tehnologija uz istodobno doprinošenje sigurnosti opskrbe u izoliranim sustavima;

4. U CILJU PREKOGRANIČNE SURADNJE, NAGLAŠAVA SLJEDEĆE ELEMENTE:

- 4.1. postoje bitne prepreke i izazovi u odnosu na prekogranične projekte suradnje u području obnovljivih izvora energije, koji se ne mogu prevladati isključivo bilateralnim i multilateralnim međuvladinim sporazumima o konkretnim projektima među državama članicama;
- 4.2. prepreke i izazovi u odnosu na prekogranične projekte u području obnovljivih izvora energije među ostalim obuhvaćaju:
- veće transakcijske troškove zbog znatnih političkih, tehničkih i pravnih napora i nesigurnosti, među ostalim za prve projekte,

- izazov osiguravanja uravnotežene raspodjele troškova i koristi među državama članicama sudionicama;
- ograničeno financiranje sredstvima i financiranje na nacionalnoj razini i posebno na razini Unije kako bi se pokrili nedostaci u financiranju nacionalnih i prekograničnih projekata, posebno, kad je riječ o prekograničnim projektima, kako bi se pokrili dodatni nedostaci u financiranju koji, među ostalim, proizlaze iz potencijalno neuravnotežene raspodjele troškova i koristi;
- u vezi s kategorizacijom prekograničnih prijenosnih vodova u okviru hibridnih projekata u području energije na moru (kombinacija proizvodnje, prijenosa i trgovine) kao interkonekcijskih vodova u skladu s pravilima EU-a o tržištu električne energije, izazov sprečavanja znatnog ograničavanja proizvodnje električne energije iz energije vjetra na moru u okviru takvih hibridnih projekata i osiguravanja njezine učinkovite tržišne i mrežne integracije, uz istodobno osiguravanje pravedne raspodjele troškova i koristi;
- neusklađenost tehničkih standarda (npr. u pogledu svjetala i oznaka na vjetroturbinama ili interoperabilnosti i razina napona prijenosne opreme);
- druge izazove koji proizlaze iz aktivnosti povezanih s obranom i drugih načina korištenja pomorskim prostorom;

- 4.3. moglo bi se poboljšati usklađenost pomorskog prostornog planiranja te planiranja mreže na moru i koordinacije među državama članicama kako bi se omogućilo učinkovito korištenje pomorskim prostorom i olakšalo uvođenje nacionalnih i prekograničnih projekata obnovljivih izvora energije na moru;
- 4.4. planiranje mreže na moru često nije dovoljno povezano s mrežnim priključcima na kopnu i pojačanjima unutarnje mreže;

5. UZIMAJUĆI U OBZIR

- 5.1. slobodu država članica da određuju svoju kombinaciju izvora energije u skladu s člankom 194. UFEU-a, nacionalne nadležnosti za razvoj nacionalnih elektroenergetskih mreža, uključujući međupovezanost, i nacionalne odgovornosti za provedbu i regulatorni nadzor pravila o tržištu električne energije na svojem državnom području;

- 5.2. pravo država članica da oblikuju svoje nacionalne programe potpore za električnu energiju iz obnovljivih izvora u skladu s člankom 4. Direktive (EU) 2018/2001 i ne dovodeći u pitanje članke 107. i 108. UFEU-a te njihovo pravo da odluče u kojoj mjeri podupiru električnu energiju iz obnovljivih izvora koja se proizvodi u drugoj državi članici u skladu s člankom 5. Direktive (EU) 2018/2001;

6. UZIMAJUĆI U OBZIR OPĆU EUROPSKU SURADNJU U PODRUČJU OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE, ISTIČE POTREBU ZA

- 6.1. daljnjom integracijom unutarnjeg energetskog tržišta, također s ciljem doprinosa klimatskim i energetskim ciljevima EU-a, uključujući razvoj unutarnje i prekogranične infrastrukture i veću međupovezanost među državama članicama, među ostalim putem politike o transeuropskim energetskim mrežama i projektima od zajedničkog interesa te provedbe relevantnog zakonodavstva EU-a kako bi se podržala integracija sve većih količina obnovljivih izvora energije u europsko tržište električne energije i olakšala prekogranična trgovina i suradnja;
- 6.2. smanjenjem transakcijskih troškova za sklapanje bilateralnih i multilateralnih međuvladinih sporazuma među državama članicama o prekograničnim projektima u području obnovljivih izvora energije pružanjem niza mogućnosti za relevantne modele suradnje u pogledu dobrovoljnog otvaranja nacionalnih programa potpore, uključujući mogućnost uspostave zajedničkog programa potpore, kao i predložka koji bi obuhvaćao ključne elemente takvih sporazuma kako bi se državama članicama, uključujući zemlje bez izlaza na more, pružila potpora u procesu suradnje;
- 6.3. koordinacijom između analize troškova i koristi (CBA) i prekogranične raspodjele troškova (CBCA) za prekogranične projekte u području obnovljivih izvora energije, uključujući zajedničke i hibridne projekte u području obnovljivih izvora energije na moru, kako bi se u obzir uzeli svi relevantni troškovi i koristi. To može, među ostalim, uključivati koristi od ciljnih iznosa obnovljivih izvora energije, troškove potpore za obnovljivu energiju, tržišnu integraciju, (među)povezivanje mreže te jačanje i integraciju mreže;

- 6.4. boljom i učinkovitijom upotrebom postojećih fondova Unije kako bi se olakšala realizacija prekograničnih projekata u području obnovljivih izvora energije i uvođenje obnovljivih izvora energije na nacionalnoj razini s pomoću ključnih instrumenata Unije kao što su novi mehanizam Unije za financiranje energije iz obnovljivih izvora, drugi instrumenti Unije kao što su InvestEU i programi financiranja inovativnih projekata Europske investicijske banke te Instrument za povezivanje Europe za razdoblje 2021. – 2027., usmjereni na prekogranične projekte u području obnovljive energije s posebnom novom linijom financiranja; konkretno, brzom operabilnošću i dovoljnom likvidnošću, iz postojećih izvora, poticajne funkcije mehanizma Unije za financiranje energije iz obnovljivih izvora kako bi se poduprli projekti u području obnovljivih izvora energije i poboljšala regionalna suradnja pokrivanjem nedostataka u financiranju zajedničkih projekata koji proizlaze, među ostalim, iz neuravnotežene raspodjele troškova i koristi među državama članicama;
- 6.5. revidiranim okvirom za državne potpore u korist obnovljive energije koji je u skladu s direktivama i uredbama paketa za čistu energiju i europskim zelenim planom te kojim se olakšava postizanje klimatskih i energetske ciljeve za 2030. s obzirom na Plan EU-a za postizanje klimatskog cilja i cilj klimatski neutralne Europske unije do 2050. te kojim se stoga podupire uvođenje obnovljivih izvora energije, osigurava sigurnost ulagača i javnu prihvaćenost potrebne potpore te omogućuje promicanje istraživanja i inovacija te opsežne demonstracije novih i inovativnih tehnologija;
- 6.6. ulaganjima u istraživanje i inovacije na razini Unije i nacionalnoj razini na temelju plana na razini EU-a za istraživanje i inovacije, kako je razrađen u europskom strateškom planu za energetske tehnologiju koji će se ažurirati kako bi odrazio ambiciju europskog zelenog plana i ulogu obnovljivih izvora energije u njemu, u sklopu poziva na podnošenje prijedloga posvećenog zelenom planu u okviru programa Obzor 2020. i predstojećih programa rada Obzora Europa za 2021. i 2022.;
- 6.7. potporom za postupak dekarbonizacije u izoliranim ili otočnim perifernim elektroenergetskim sustavima u nepovoljnom položaju kao što su otoci ili najudaljenije regije, uključujući izolirana obalna područja, koji će imati koristi od uvođenja različitih tehnologija na moru s pomoću oblikovanja ciljane potpore kojom se uzima u obzir njihova specifična situacija.

7. OSOBITO S OBZIROM NA PROJEKTE U PODRUČJU OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE NA MORU, UTVRĐUJE SE POTREBA ZA

- 7.1. sveobuhvatnim pristupom kojim se omogućuje da nacionalno i prekogranično pokretanje projekata u području obnovljivih izvora energije na moru i uspostava lanaca vrijednosti tehnologije obnovljivih izvora energije pogoduje dugoročnoj viziji, usklađivanjem tehnoloških, društveno-gospodarskih i okolišnih čimbenika s klimatskim ambicijama Unije, posebno instrumentima kojima se podupiru svi obnovljivi izvori energije na moru i obuhvaćaju različite geografske značajke Unije, uključujući sve morske regije;
- 7.2. nadovezivanjem na postojeće forume i istraživanjem mogućnosti za bolju koordinaciju među državama članicama o pomorskom prostornom planiranju u različitim europskim morskim bazenima i relevantnim atlantskim područjima kako bi se omogućilo učinkovito i održivo korištenje pomorskim prostorom, ne dovodeći u pitanje nacionalne odgovornosti; holističkim i sveobuhvatnim pristupom korištenju i upravljanju pomorskim prostorom, uzimajući u obzir nacionalne pomorske prostorne planove i potičući opcije za višestruku upotrebu, posebno kako bi se osigurala zaštita morskog ekosustava i javnu prihvaćenost u javnosti te kako bi se olakšalo supostojanje različitih načina korištenja pomorskim prostorom radi osiguravanja dosljednosti s drugim relevantnim politikama Unije kao što su Strategija EU-a o biološkoj raznolikosti do 2030. i zajednička ribarstvena politika;
- 7.3. jačanjem istraživanja radi povećanja znanja o morskom okolišu i migraciji ptica te jačanjem suradnje među državama članicama u tim područjima razmjenom podataka, najboljih praksi i iskustava;
- 7.4. istraživanjem mogućnosti za bolju koordinaciju pomorskih prostornih planova i planiranja mreža na moru na europskoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, uključujući kopnenim priključivanjem energije iz obnovljivih izvora na moru, ne dovodeći u pitanje nacionalne odgovornosti i prava, kako bi se olakšalo opsežno uvođenje obnovljivih izvora energije diljem Unije;

- 7.5. integriranim nacionalnim planiranjem mreže na moru i na kopnu, kao i boljom koordinacijom među državama članicama, posebno u vezi s dugoročnim planiranjem mreže na moru i, prema potrebi uz odobrenje relevantne države članice, uključujući pojačanja unutarnje mreže, što je ključno za troškovno učinkovito uvođenje obnovljivih izvora energije na moru, uzimajući u obzir različite okolnosti u državama članicama; u tom kontekstu također poboljšanjem regionalne koordinacije među infrastrukturnim planovima različitih nositelja energije kako bi se olakšao prijevoz vodika iz obnovljivih izvora električne energije na moru;
- 7.6. temeljitijim razumijevanjem i dubljom analizom izazova u pogledu prijenosnih vodova u okviru hibridnih projekata općenito, a posebno u pogledu višestrukih posljedica kategorizacije tih prekograničnih prijenosnih vodova kao interkonekcijskih vodova u skladu s postojećim pravilima EU-a o tržištu električne energije i mogućim konceptima za tržišne aranžmane;
- 7.7. na temelju toga, rješenjem u pogledu aranžmana za tržište električne energije na razini Unije kojim se omogućuje brza provedba zajedničkih i hibridnih projekata energije na moru i osigurava učinkovita upotreba mreže i tržišnih resursa te djelotvorno uključivanje električne energije iz obnovljivih izvora na moru na tržište i u mrežu; u tom kontekstu također je potrebno pristupiti rješavanju distribucijskih učinaka na troškove i koristi sudionika na tržištu i država članica, posljedica na nacionalne programe potpore za obnovljivu energiju i pravne nesigurnosti kako bi se omogućila učinkovita ulaganja u obnovljive izvore energije na moru; sva rješenja trebala bi osigurati siguran i troškovno učinkovit rad elektroenergetskog sustava;
- 7.8. poboljšanim istraživanjima i inovacijama diljem Unije i koordinacijom u tom području među državama članicama u pogledu obnovljivih izvora energije na moru, uključujući manje razvijene tehnologije kao što su plutajuće odobalne vjetroelektrane, kao i odobalne vjetroelektrane u arktičkim uvjetima, plutajuće solarne elektrane i energiju valova, morskih struja te plime i oseke, kako bi se smanjili troškovi tehnologija i poduprlo njihovo uvođenje, kao i demonstracijom ključnih mrežnih tehnologija potrebnih za integrirani sustav obnovljivih izvora energije na moru;

- 7.9. istraživanjem mogućnosti za bolje usklađivanje tehničkih standarda i specifikacija komponenata uključenih u proizvodnju i prijenos energije vjetra na moru (pričvršćene ili plutajuće vjetroelektrane) kako bi se olakšalo povećanje proširenog paneuropskog opskrbnog lanca. Takvo usklađivanje moglo bi obuhvaćati i komponente drugih tehnologija za iskorištavanje energije oceana, odnosno valova te plime i oseke, u mjeri u kojoj je to moguće, čime bi se pridonijelo smanjenju troškova u tim sektorima;

8. **POZDRAVLJA KOMISIJINU STRATEGIJU ZA OBNOVLJIVE IZVORE**

ENERGIJE NA MORU kao važan temelj za rasprave s državama članicama i daljnji rad na razini Unije kako bi se iskoristio tehnološki i fizički potencijal obnovljivih izvora energije na moru što će biti ključno za postizanje europskih energetske i klimatskih ciljeva do 2030. te za postizanje klimatske neutralnosti do 2050.

9. **POZIVA Komisiju** da osigura brzo daljnje postupanje u vezi s ovim zaključcima i strategijom EU-a za obnovljive izvore energije na moru, s obzirom na dodatne napore potrebne za postizanje cilja klimatske neutralnosti, tako da u bliskoj suradnji s državama članicama izradi prijedlog za poticajni okvir na razini Unije za prekogranične i druge relevantne nacionalne projekte u području energije iz obnovljivih izvora, rješavajući potrebe utvrđene u stavcima 6. i 7., koje se, među ostalim, sastoje od:
- 9.1. smjernica o sklapanju bilateralnih i multilateralnih međuvladinih sporazuma među državama članicama o prekograničnim projektima u području obnovljivih izvora energije, uključujući predložak za takve sporazume, smjernica za relevantne modele suradnje u pogledu dobrovoljnog otvaranja nacionalnih programa potpore, uključujući zajedničke natječaje i zajedničke programe potpore, te smjernica za analizu troškova i koristi i prekograničnu raspodjelu troškova za prekogranične projekte te njihovu međusobnu koordinaciju;
- 9.2. pregleda relevantnih financijskih instrumenata EU-a zajedno s prijedlogom za poboljšano i djelotvornije korištenje postojećim sredstvima Unije s pomoću ključnih instrumenata Unije kako bi se olakšala realizacija prekograničnih i nacionalnih projekata obnovljivih izvora energije operacionalizacijom financiranja relevantnih instrumenata na razini Unije, posebno poticajne funkcije mehanizma Unije za financiranje obnovljivih izvora energije, na temelju europskog plana oporavka;

- 9.3. smjernica o tome kako bi se koordinacija među državama članicama u području prostornog pomorskog planiranja i planiranja mreža na moru mogla unaprijediti i poboljšati, među ostalim o razvoju kopnenih mreža i priključivanju energije iz obnovljivih izvora na moru, kao i o tehničkim standardima;
- 9.4. kad je riječ o hibridnim projektima energije na moru, temeljitije i detaljnije analize posljedica i koncepata navedenih u točki 7.6., među ostalim da ih se uključi u procjenu učinka koja se odnosi samo na relevantne odredbe zakonodavstva EU-a, te načina na koji bi se samo te odredbe mogle prilagoditi za takve hibridne projekte, u stabilnom pravnom okviru za ulaganja, kako bi osigurali funkcioniranje unutarnjeg tržišta i uvjete za proizvodnju i integraciju električne energije s ciljem olakšavanja ulaganja potrebnih za postizanje klimatskih i energetske ciljeve EU-a; procjene načina na koji bi se u međuvremenu mogla olakšati brza realizacija hibridnih projekata i dovoljna fleksibilnost za testiranje različitih i inovativnih mogućnosti te prijedloga, na temelju te analize i iskustava, za dugoročno rješenje u skladu s elementima navedenima u točki 7.7.;
- 9.5. potpore istraživanju i inovacijama u području tehnologija proizvodnje energije iz obnovljivih izvora i mreža te tehnologija uključivanja u mrežu, uključujući skladištenje, u programima rada Obzora Europa za 2021. i 2022., uključujući prilagođene pozive na podnošenje prijedloga kojima se uzimaju u obzir tehnološke i geografske posebnosti svih država članica te pojačano znanstveno istraživanje o kumulativnom učinku na morski okoliš i migraciju ptica te integriranu kružnost kao i ažuriranje plana SET kako bi se uzela u obzir važnost obnovljivih izvora energije, posebno na moru, s ciljem olakšavanja pojačane suradnje i razmjene među državama članicama o tim temama;
- 9.6. olakšavanja stvaranja Europskog foruma za obnovljive izvore energije na moru koji će okupiti države članice, regulatorna tijela i relevantne dionike u svrhu poticanja regionalne suradnje i razmjene najboljih praksi u području obnovljivih izvora energije na moru.
-